Naziv istraživanja: BOLJE SPRIJEČITI NEGO LIJEČITI

Provoditelj: OŠ "Ljudevit Gaj"

Godina provedbe: 2022

Kratki sadržaj:
Utvrditi odgojne stilove roditelja obitelji, povjerenje u autoritet roditelja i odrasle populacije koja aktivo sudjeluje u procesu njihovog odrastanja, procjenu osobnih problema adolescenata kao moguće "okidače" za ulazak u svijet ovisnosti te percepciju učenika na uzroke ovisnosti i toleranciju na niz čimbenika za "opravdanost" konzumacije,
Istraživanje provedeno među:
Učenicima
Financijski podržano od:
OŠ "Ljudevit Gaj" Lužani
Ciljevi istraživanja:
Ispitati stavove učenika 7. razreda o problemima ovisnosti i definirati uporišne točke za ciljane preventivne aktivnosti u skupini
Metode istraživanja:
Ažurirani anonimni anketni upitnik dr. Slavka Sakomana iz 2000. godine
Uzorak:
25 učenika 7. razreda u 2022.-23. školskoj godini
Rezultati istraživanja:
Cilj ovog istraživanja bio je ispitati mišljenja i stavove učenika 7. razreda prema sredstvima ovisnosti. Dobiveni rezultati ukazuju da iako je u prevenciji kod jednog dijela učenika u nekim područjima došlo do promjena stavova ipak su još uvijek prisutne predrasude osobito u području:

- riziku na konzumaciju obzirom na potpunu ili nepotpunu obitelj,
- materijalni status obitelji, te djelomično obrazovnu razinu roditelja,
-zabludu o povećanoj razini odgovornosti obzirom na kronološku dob djece,
-dostupnosti droga na našem području
-„opravdanosti“ razloga za konzumaciju, zakonskoj regulativi…

Istraživanje je pokazalo da je u ovoj skupini ispitanika manje prisutno eksperimentiranje djece s cigaretama, ali ne i s alkoholom (32% ga je konzumiralo nekoliko puta. Potrebno je voditi računa da su povećani rizici na konzumaciju u kasnoj adolescenciji obzirom na poljuljan sustav vrijednosti, trenutno relativno nisku razinu samopouzdanja učenika te mogući pritisak vršnjaka.

Bez obzira na obrazovnu razinu roditelji mogu biti uspješni u prevenciji ukoliko prakticiraju efikasne odgojne stilove. U odgoju ove skupine djece (prema njihovoj procjeni) prisutni su i nedjelotvorni roditeljski odgojni stilovi „topli i popustljivi“ 56%, te „hladni i popustljivi“ 9%, „hladni i strogi“ 9%, samo kod 22% obitelji poželjan autoritativni stil. Poznato je da „AUTORITATIVNI“ odgojni stil u kojem roditelji postavljaju jasna pravila ponašanja djeteta, ali uz objašnjenja; gdje postoji kontrola u kojoj se poštuje osobnost djeteta odgaja neovisnu, samopouzdanu djecu, s boljim akademskim uspjehom koja imaju zdrav socijalni razvoj i otporna su na rizike koji proizlaze iz druženja s vršnjacima dok popustljivi roditelji koji odobravaju sve djetetove postupke odgajaju nezrelu djecu koja se slabije snalaze u susretu s izazovima.“ Roditelj mora imati snagu reći „NE!“ kada je to potrebno.

Dobro je imati na umu da je danas droga relativno jeftina jer je onečišćena , a time i dostupnija svoj djeci bez obzira na ekonomski status obitelji. Suprotno mišljenje (prisutno kod 74% djece) može stvoriti osjećaj lažne sigurnosti od rizika neželjenog konzumiranja. Važno je znati da postoji i internetska prodaja što olakšava dostupnost. Također dužnost je roditelja voditi brigu o kvaliteti slobodnog vremena djece. Osobni problemi djece u adolescentskoj dobi su česti i višestruki, a mogu biti uzrokom posezanju za sredstvima ovisnosti kao psihološkom potporom. O njima treba

svakodnevno razgovarati jer nisu očiti na prvi pogled, a u svezi su sa :
A) RODITELJIMA: najčešće navode: „nemaju razumijevanja za mene“ 52% „pomanjkanje razgovora“ 17% , kao i njihovo međusobno nerazumijevanje 39% koje najčešće i uvjetuje i ukupno nerazumijevanje članova obitelji pa se stvara dojam otuđenosti u tim obiteljima.
B) ŠKOLOM: izraženi su „problemi vezani za školski uspjeh“ 35 %, „strah od ispitivanja“ 43 %, „preopterećenost školom“ 35% te u visokom % nepostojanje radnih navika 26%.

Smislenim planiranjem dnevnih i tjednih aktivnosti učenika, racionalnom organizacijom učenja, te održavanjem radne discipline ti bi se problemi svakako ublažili.
C) DRUŠTVOM: uz „usamljenost“ 22% i „različito stajalište u svezi s ponašanjem“ 22% tišti ih razarajući „osjećaj manje vrijednosti“ 48%, „osjećaj nesigurnosti u društvu“ 22% te „neprihvaćenost“ 30%.
D) PROBLEMI SA SAMIM SOBOM najčešći su i tipični za adolescentsku populaciju: „nezadovoljstvo fizičkim izgledom“ 52%, „osobna neuspješnost“ 48%, te „nezadovoljstvo svojim osobinama“ 26% te „učestale svađe i sukobi“ 30%.

Iako je ova problematika složena 35% učenika ne bi u rješavanju problema zatražili pomoć ili savjet od roditelja, čime se šalje poruka straha ili nepovjerenja prema roditeljima.

Iako gotovo polovina učenika (48%) procjenjuje da je Zakon o zabrani prodaje duhana i alkoholnih pića osobama mlađim od 18 godina djelotvoran praksa je pokazala da ga se zbog pomanjkanja kontrole još uvijek svakodnevno krši, pa kao takav sam po sebi nije mjerilo za sigurno odrastanje djece. Iako su to činjenice otkako je Zakon na snazi osobno pozdravljam medijsku popraćenost primjene i kontrole ovoga problema.

Upitani za opravdanost razloga zašto ljudi piju, puše ili uzimaju drogu u svakoj generaciji učenika varira tolerancija na opravdanost konzumacije. Iako se uočava pozitivni pomak u stavovima učenika još uvijek u velikoj mjeri odobravaju sljedeće „razloge“: „probati kako to izgleda“ 39%, „dobro se osjećati“ 35%, „dobro se zabaviti“ 35%, „postići bolje rezultate u športu“ 26%, “uklopiti se u društvo“, „dobro se naspavati“ 40%, i „opustiti se i biti manje napet“ 42%, što govori da je preventivno i kontinuirano potrebno posvetiti puno pozornosti ovoj problematici kako bi djeca razbila predrasude da je droga pozitivan stimulans koji život čini lakšim.

Iako 74 % učenika misle da su oni sami, a 87% da su njihovi roditelji dovoljno upoznati o štetnosti droga, u ovom području znanja nikada dosta jer se na tržištu neprekidno javljaju nove; lako dostupne, a vrlo štetne droge (čak u obliku „osvježivača zraka“). To su tzv. „proizvodi sljedeće generacije“; e-cigarete, SNUS… Prema podacima Ureda za droge RH na prostoru Republike Hrvatske svakodnevno se javljaju nove sintetske droge čije djelovanje još nisu odgonetnuli ni najbolji stručni timovi, pa trovanja takvima sredstvima imaju i smrtni ishod.

U ovoj generaciji učenika 26% je došlo u kontakt s drogom, ali nitko ju nije probao.
Činjenica je da se djeca kreću i u društvu starijih vršnjaka pa je dobro prisjetiti se dobrih zaštitnih mjera, a to su: snažne i pozitivne obiteljske veze, roditeljsko nadgledanje dječjih aktivnosti i njihovih druženja, postavljanje jasnih pravila ponašanja i dosljedno praćenje njihovog provođenja te stvaranje snažnih veza s institucijama u koje su djeca uključena; škole, klubovi …

Na pitanje „Što bi učinio da znaš da netko od tvojih prijatelja uzima drogu?“ najveći broj anketiranih učenika već tradicionalno bi „razgovarao s njim i pokušao mu pomoći“ 43% ali to je pogrješan stav jer vršnjaci ne mogu biti terapeuti već se i sami izlažu riziku da budu uključeni u krug ovisnika.

Pohvalno je da bi se 22% učenika ohrabrilo i odlučilo „obavijestiti njegove roditelje“ što treba pozdraviti jer najčešće roditelj zadnji i (pre)kasno saznaje za najdelikatnije probleme svoje djece.

Iako 52% učenika smatra samog konzumenta odgovornim za ovisnost, njih 26% odgovornost pripisuje roditeljima. Primjetno je da u obiteljskom odgoju kod djece izostaje povjerenje u figuru roditelja, osobito oca (svega 26% djece bi svoje najozbiljnije probleme povjerilo ocu!), ali i majke; 60% učenika ne bi joj povjerilo svoje najozbiljnije probleme pa se stvara dojam da su u percepciji obiteljske podrške određenog broja učenika roditelji „u sjeni“. 17% djece bi svoje probleme povjerilo radije bratu ili sestri, a 13% djedu ili baki.

Samo 75% djece smatra da ih roditelji „poznaju potpuno“, a 35% „dovoljno“, a 22% „nedovoljno“ da bi na vrijeme mogli primijetiti da su „skrenuli s puta“. Je li i to „dovoljno“ zaista dovoljno? Zato je nužno je izgrađivati putove povjerenja između djece i oba roditelja.

Zabrinjava podatak da više od polovine, (57 %) djevojčica i dječaka imaju iskrivljenu sliku o sebi i svijetu čime su izloženi faktoru mogućeg rizika na traženje psihološke potpore u sredstvima ovisnosti.

Zbog toga je nužno poraditi na podizanju samopoštovanja djece kao i poruke da se do uspjeha dolazi trudom i odricanjem jer su, najvjerojatnije, mediji kroz reklame nametnuli djeci sliku svijeta o „uspjehu bez truda“.

Važno je imati na umu da se i u našim prostorima rizik ovisnosti značajno proširuje; osobito na kockanje i klađenje, igre na sreću; brojne su zablude o mogućnostima velike novčane dobiti, ovisnost o računalu – internetu, a osobito video igricama, zatim o televiziji i hrani (što i roditeljima i djeci nije dovoljno poznato i podcijenjeno je) kao i na prisutnost novih, na žalost lako dostupnih droga.

I na kraju; djeca u Brodsko-posavskoj županiji koja ima 110 kilometara državne granice već samom činjenicom da su tu četiri legalna granična prijelaza prema Bosni i Hercegovini, (kao i brojne mogućnosti ilegalnog prijelaza) su dodatno izložena riziku jer je trgovina drogom uz trgovinu oružjem najunosniji posao pa mogu postati laka meta preprodavača droga.

Pedagoginja: Višnja Boljfetić, prof.

Lužani, studeni 2022.

Korištena literatura tijekom istraživanja i reference u kojima su rezultati objavljeni:

Eda Vujević, DROGA OPĆA OPASNOST, Split, Lukana, 1998., II. izmj. i dop. izd.